

บทที่ 1

ความรู้ทั่วไปทางเศรษฐศาสตร์

(Introduction to Economics)

1. เศรษฐศาสตร์ คืออะไร

มีนักเศรษฐศาสตร์หลาย ๆ ท่านได้ให้คำนิยามวิชาเศรษฐศาสตร์ไว้แตกต่างกันไป ซึ่งความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์อาจพิจารณาได้ 2 แนวทาง คือ แนวทางหนึ่งเป็นการพิจารณาความหายากของทรัพยากร และอีกแนวทางหนึ่งเป็นการพิจารณาในแง่สวัสดิการทางเศรษฐกิจ

1.1 ความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ที่เน้นความหายากของทรัพยากร

คำนิยามตามแนวทางนี้ได้เน้นถึงความขาดแคลนหรือความมีอยู่จำกัดของทรัพยากร เมื่อเทียบกับความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่มากมาย ดังเช่น

ลีออนเนล ซี روبบินส์ (Leonel C. Robbins) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ไว้ว่า (Robbins, 1949, p. 16)

เศรษฐศาสตร์ คือ ศาสตร์ที่ศึกษาถึงการเลือกหาหนทางที่จะใช้ปัจจัยการผลิตอันมีอยู่จำกัด เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่มีอยู่อย่างมากมายนับไม่ถ้วน (Economics is the study of the use scarce resources to satisfy human wants)

พอล เอ. แซมมอลสัน (Paul A. Samuelson) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ไว้ว่า (Samuelson, 1985, p. 4 อ้างถึงใน Samuelson, 1995)

เศรษฐศาสตร์ คือ ศาสตร์ที่ศึกษาถึงวิชาการที่มนุษย์และสังคม จะตัดสินใจเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด โดยจะมีการใช้เงินหรือไม่ก็ตาม เพื่อผลิตสินค้าและบริการต่างๆ และจำหน่ายจ่ายแจกสินค้าและบริการเหล่านั้นไปยังประชาชนทั่วไป และกลุ่มบุคคลต่างๆ ในสังคม เพื่อใช้ในการบริโภคทั่วไปในปัจจุบันและอนาคต

1.2 ความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ที่เน้นในแง่สวัสดิการ

คำนิยามตามแนวทางนี้ได้เน้นถึงความกินดีอยู่ดีทางวัตถุของมนุษย์เป็นสำคัญ เช่น อัลเฟรด มาร์แชล (Alfred Marshall) ศาสตราจารย์ทางเศรษฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัย แคมบริดจ์ ได้ให้คำนิยามไว้ว่า (Marshall, 1962, p. 1)

เศรษฐศาสตร์ คือ ศาสตร์ที่ว่าด้วยพฤติกรรมการค้าทางชีวิตตามปกติของมนุษย์ โดยศึกษาว่าปัจเจกชนและสังคมจะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อตอบสนองต่อการดำรงชีพที่ดีขึ้นได้อย่างไร (Economics is the study of mankind in the ordinary business of life)

เอ ซี พิกู (A . C . P i g o u e) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า

เศรษฐศาสตร์ คือ ศาสตร์ที่ศึกษาถึงสวัสดิการทางเศรษฐกิจ

จากนิยามแนวความคิดทั้ง 2 จะเห็นว่าแนวความคิดแรกเป็นเรื่องการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมีทรัพยากรมีจำกัด แต่ความต้องการของมนุษย์มีอยู่มากมาย ในขณะที่แนวความคิดที่ 2 เน้นหนักเรื่องความมั่งคั่งทางวัตถุ สิ่งเหมือนกันของทั้ง 2 แนวคิด

คือ การยอมรับว่าเศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์และสังคม แต่อย่างไรก็ตามในเบื้องต้นจะสรุปจากท่านผู้รู้ไว้ดังนี้

เศรษฐศาสตร์ เป็นวิชาแขนงหนึ่งของสังคมศาสตร์ ที่ศึกษาถึงการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายทาง มาผลิตสินค้าและบริการ เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่มากมายนับไม่ถ้วน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จากคำนิยามข้างต้นจะได้กล่าวถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องทางเศรษฐศาสตร์ ดังนี้

ก. ทรัพยากร (Resource) ในสังคมสามารถจำแนกออกเป็น

- ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ที่ดิน ป่าไม้ เหมืองแร่ ฯลฯ
- ทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งรวมถึงทั้งกายและจิตใจของมนุษย์
- เครื่องมือเครื่องใช้ เพื่อทำการผลิต ซึ่งได้แก่ เครื่องมือ เครื่องจักร หรือสิ่งก่อสร้าง

ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์เรียกรวมๆ กันว่า ปัจจัยการผลิต (Factors of Production) ทั้งนี้เพราะว่าปัจจัยเหล่านี้ถูกนำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์แบ่งปัจจัยการผลิตออกเป็น

- ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ
- แรงงาน
- ทุน
- ผู้ประกอบการ

ข. สินค้าและบริการ (Goods and Services) หมายถึงสิ่งที่สามารถสนองความต้องการและก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้บริโภคได้ และเมื่อพูดถึงสินค้า มักจะเป็นสิ่งจับต้องได้ (Tangible) เช่น รถยนต์ รองเท้า ส่วนบริการมักจะเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ (Intangible) เช่น การศึกษา ตัดผม เป็นต้น

สินค้าและบริการอาจแบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ

- สินค้าและบริการที่ได้เปล่าหรือไร้ราคา (Free Goods and Services) ได้แก่ สินค้าและบริการที่ใช้บำบัดความต้องการของมนุษย์ มีอยู่มากมายตามธรรมชาติเกินความต้องการของมนุษย์ ผู้บริโภคสามารถบริโภคสินค้าและบริการเหล่านั้นโดยไม่ต้องเสียเงินซื้อ เช่น น้ำในแม่น้ำลำคลอง อากาศที่หายใจ แสงแดด เป็นต้น

- สินค้าและบริการที่เป็นเศรษฐกิจ (Economic Goods and Services) ได้แก่ สินค้าและบริการที่ใช้บำบัดความต้องการของมนุษย์มีจำกัดเมื่อเทียบกับความต้องการของมนุษย์ ผู้บริโภคสามารถบริโภคสินค้าและบริการเหล่านี้ได้จะต้องเสียเงินในการซื้อหา เช่น กระเป๋า รองเท้า อาหาร เสื้อผ้า เป็นต้น

ค. การผลิต หมายถึง กรรมวิธีที่ทำให้เกิดสินค้าและบริการขึ้นมา

ง. การบริโภค หมายถึง การใช้สินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการ

จ. ความหายากหรือการขาดแคลน (Scarcity) เนื่องจากมนุษย์มีจำนวนมาก ความหายากหรือขาดแคลนจึงเกิดขึ้น เพราะมนุษย์มีความต้องการสิ่งต่างๆ เช่น อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย การศึกษา การพักผ่อนหย่อนใจ และอื่นๆ อีกมาก แต่ทรัพยากรที่มีอยู่มีไม่เพียงพอที่จะผลิตสินค้าและบริการตามความต้องการของมนุษย์ที่เพิ่มขึ้น

ฉ. การเลือก (Choice) เนื่องจากมีความขาดแคลนหรือหายาก จึงต้องมีการเลือก ทุกสิ่งทุกอย่างจึงต้องเผชิญกับการเลือกและจะต้องตัดสินใจเลือกทางใดทางหนึ่ง เช่น จะเลือกที่จะผลิตสินค้าอะไร เพราะถ้าเลือกผลิตสินค้าอย่างหนึ่งก็ไม่สามารถจะผลิตสินค้าอีกอย่างหนึ่งได้ จะผลิตอย่างไรมากน้อยแค่ไหน ใช้วัตถุดิบอะไรมากน้อยแค่ไหน จ้างแรงงานอย่างไร เป็นต้น แต่ผู้ตัดสินใจในการผลิตอะไร ผลิตอย่างไรในแต่ละสังคมจะแตกต่างกัน เพราะจะต้องคำนึงถึงต้นทุนการผลิต (Cost) ทั้งนี้เพราะถ้าผลิตสินค้าอย่างหนึ่งจะต้องลดปริมาณการผลิตสินค้าอีกอย่างหนึ่ง ดังนั้นต้นทุนการผลิตสินค้า (Cost) ที่เพิ่มขึ้นจะเท่ากับการลดการผลิตสินค้าอีกอย่างหนึ่งลง

ช. ต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) หมายความว่าถ้าเราจะเลือกผลิตสินค้าอย่างหนึ่งเพิ่ม จะต้องลดการผลิตสินค้าอีกอย่างหนึ่ง ดังนั้นต้นทุนของสินค้าที่ลดลงจะเป็นต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) ของสินค้าที่ผลิตเพิ่ม ซึ่งต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) คือมูลค่าที่สูญเสียสำหรับใช้ผลิตสินค้าอื่น

2. แขนงวิชาเศรษฐศาสตร์

ในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์โดยทั่วไป จะแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 แขนงวิชา คือ เศรษฐศาสตร์จุลภาค และเศรษฐศาสตร์มหภาค

2.1 เศรษฐศาสตร์จุลภาค (M i c r o e c o n o m i c s)

เป็นการศึกษาพฤติกรรมทางเศรษฐกิจในระดับหน่วยย่อยหรือครัวเรือน หน่วยผลิต และกิจกรรมของหน่วยย่อยๆ ดังกล่าวในตลาด ซึ่งเนื้อหาสำคัญจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภค ทางเลือกของผู้ผลิตหรือหน่วยธุรกิจ การเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าในตลาด โครงสร้างตลาด การกำหนดราคาของปัจจัยการผลิต เป็นต้น

2.2 เศรษฐศาสตร์มหภาค (M a c r o e c o n o m i c s)

เป็นการศึกษาพฤติกรรมทางเศรษฐกิจในระดับกว้างในภาพรวมของระบบเศรษฐกิจ เช่น การศึกษาเกี่ยวกับรายได้ประชาชาติ การลงทุน การออม และการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของประเทศ รายรับ รายจ่ายของรัฐบาล การเงินการธนาคาร การค้าและการเงินระหว่างประเทศ การจ้างงาน รวมถึงความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์เพื่อให้เกิดประโยชน์หรือใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจได้อย่างถูกต้อง จำเป็นจะต้องศึกษาทั้งเศรษฐศาสตร์จุลภาคและเศรษฐศาสตร์มหภาคควบคู่กันไป เพราะทั้ง 2 แขนงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดไม่สามารถแยกจากกันได้โดยเด็ดขาด เพราะในบางครั้งพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของบุคคลในประเทศย่อมสะท้อนถึงภาวะเศรษฐกิจของประเทศ เช่น การนัดหยุดงานของคนงานในบริษัทแห่งหนึ่ง อาจมีผลกระทบต่อระบบการผลิตของประเทศ เป็นต้น แต่ในบางครั้งเหตุผลในการพิจารณาเศรษฐศาสตร์มหภาค และเศรษฐศาสตร์จุลภาคอาจจะแตกต่างกัน เช่น ถ้านาย ก. ทำงานมีรายได้ และรู้จักเก็บออมไว้มาก จะมีผลทำให้เศรษฐกิจของนาย ก. ดีขึ้น แต่ถ้าทุกคนในชาติพากันออมมากขึ้น กลับทำให้เศรษฐกิจของประเทศตกต่ำลง เพราะเมื่อคนมีรายได้ ก็พากันออมมากขึ้น ไม่ใช่เงินเพื่อใช้จ่ายใช้สอย สินค้าที่ผลิตมาก็ขายไม่ได้ ผู้ผลิตก็เลิกผลิตโดยปิดโรงงาน คนงานก็จะว่างงาน ปัญหาความยากจนก็จะตามมา

3. ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Theory)

คำว่า “ทฤษฎี” หมายถึงการอธิบายอย่างมีเหตุผลและต่อเนื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ โดยปกติมักจะมีสมมุติฐานเกี่ยวกับสิ่งที่เราต้องการหาความสัมพันธ์ เช่น ถ้าราคาสินค้าสูงขึ้น ความต้องการเสนอซื้อสินค้านั้นลดลง เป็นต้น

ในการสร้างทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ สามารถกระทำได้ 2 วิธี

3.1 วิธีอนุมาน (Deductive Method)

เป็นการศึกษากรณีทั่วไป เริ่มต้นจากการหาความรู้โดยการสังเกต และทำความเข้าใจ แล้วจึงมาเรียงลำดับเหตุผลก่อนที่จะกำหนดขึ้นมาเป็นกรอบหลักการทางความคิด เรียกว่า “สมมุติฐาน (Hypothesis)” หลังจากนั้นก็นำสมมุติฐานที่ได้มาทดสอบความถูกต้องกับปรากฏการณ์หรือข้อมูลที่เป็นจริงที่ได้จากการรวบรวมว่าเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ ถ้าทดสอบแล้วพบว่าสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ก็จะยอมรับสมมุติฐานนั้นๆ ว่าสามารถใช้เป็นทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ได้

3.2 วิธีอุปมาน (Inductive Method)

เป็นการศึกษาจากกรณีย่อยๆ แล้วนำมาสรุปเป็นกรณีทั่วไป เป็นการสร้างทฤษฎีขึ้นจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริง โดยมีการรวบรวมค้นคว้าหรือวิเคราะห์วิจัยอย่างเป็นระบบ แล้วนำมาหาข้อสรุปแล้วสร้างขึ้นเป็นทฤษฎี

4. การศึกษาเศรษฐศาสตร์

อาจศึกษาได้ 2 แนวทางคือ

4.1 เศรษฐศาสตร์วิเคราะห์หรือตามความเป็นจริง (Economic Analysis หรือ Positive Economics)

เป็นการศึกษาหลักหรือทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งมุ่งวางหลักเกณฑ์หรือวิเคราะห์และพิสูจน์สิ่งที่ต้องการศึกษาด้วยประจักษ์พยานข้อเท็จจริงต่างๆ โดยไม่ใช้ค่านิยมและดุลยพินิจส่วนบุคคลตัดสิน โดยมุ่งอธิบายว่าสิ่งนั้นคืออะไร มีความเป็นมาอย่างไร และอะไรจะเกิดขึ้น

4.2 เศรษฐศาสตร์นโยบายหรือที่ควรจะเป็น (Economics Policy หรือ Normative Economics)

เป็นการศึกษาโดยใช้ค่านิยมและดุลพินิจส่วนบุคคลในการวิเคราะห์หรือตัดสินคุณค่า (Value Judgement) ของสิ่งนั้นว่าดีหรือไม่ สิ่งที่ดีควรจะเป็น ซึ่งไม่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยประจักษ์พยานข้อเท็จจริง เช่น เมื่อเศรษฐกิจตกต่ำ รัฐบาลควรดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจอย่างไรจึงจะกระตุ้นเศรษฐกิจ เป็นต้น

5. ปัญหามูลฐานทางเศรษฐกิจ

สิ่งที่ถือว่าเป็นปัญหามูลฐานนั้น หมายถึง ปัญหาพร้อมที่เกิดขึ้นกับทุกๆ ระบบเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพราะทุกสังคมมีลักษณะที่เหมือนกัน 2 ประเด็นใหญ่ ประการแรก คือมีทรัพยากรจำกัด ทำให้ปริมาณสินค้าและบริการที่แต่ละสังคมจะผลิตได้มีจำกัดด้วย ประการที่ 2 คือ ลักษณะความต้องการของมนุษย์ในแต่ละสังคมมีมากมายนับไม่ถ้วน จากลักษณะความขัดแย้งนี้เอง เป็นจุดที่ก่อให้เกิดวิชาเศรษฐศาสตร์ขึ้นมาเพื่อมุ่งตอบปัญหาว่าสังคมควรจัดสรรทรัพยากรหรือเศรษฐกิจ (Economic Resources) อันจำกัดอย่างไร จึงจะเกิดความประหยัด และตอบสนองความต้องการอันไม่จำกัดของมนุษย์ให้มากที่สุด

5.1 ปัญหามูลฐานทางเศรษฐกิจด้านจุลภาค ได้แก่

ก. ปัญหาจะผลิตอะไร (What is Produced) ภายใต้ทรัพยากรที่จำกัดจะต้องเลือกว่าผลิตสินค้าอะไร จึงจะตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ และจะต้องเลือกต่อไปว่าจะผลิตสินค้านั้นในปริมาณเท่าใด

ข. ปัญหาจะผลิตอย่างไร (How to Produce) จะต้องเลือกใช้เทคนิคการผลิตแบบใด ใช้ปัจจัยการผลิตใด จำนวนเท่าใด จึงจะมีประสิทธิภาพ (Efficiency) สูงสุด และมีต้นทุนต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้

ค. ปัญหาจะผลิตเพื่อใคร (For Whom) จะต้องตัดสินใจว่าสินค้าและบริการที่ผลิตได้ จะแจกจ่ายไปให้ใคร ให้คนกลุ่มใด ใครได้มาก ใครได้น้อย

5.2 ส่วนปัญหามูลฐานทางด้านเศรษฐศาสตร์มหภาค

ประกอบด้วยปัญหาต่างๆ ดังนี้

ก. ปัญหาเงินเฟ้อ และปัญหาการว่างงาน (How much Unemployment and Inflation Exist)

ข. ปัญหายกระดับความสามารถในการผลิต (Is Production Capacity Growth) ความสามารถในการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ในแต่ละประเทศไม่เท่ากัน บางประเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว บางประเทศเพิ่มขึ้นอย่างช้า และบางประเทศความสามารถลดลง ความสามารถในการผลิตภายใต้ทรัพยากรคงที่ แสดงด้วยเส้นความสามารถในการผลิต (Production Possibility Curve : PPC)

6. หน้าที่ของระบบเศรษฐกิจ (The Functions of an Economic System)

ระบบเศรษฐกิจทุกระบบต่างมีหน้าที่พื้นฐานที่สำคัญ คือ หน้าที่ในการตัดสินใจและจัดการกับปัญหามูลฐานทางเศรษฐกิจ คือจะผลิตสินค้าอะไร ปริมาณมากน้อยแค่ไหน ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใคร จะใช้ทรัพยากรมากน้อยแค่ไหน

7. กลไกในการจำแนกระบบเศรษฐกิจ

การจำแนกว่าจะเป็นระบบเศรษฐกิจแบบใด มีเกณฑ์ในการตัดสินใจดังนี้

7.1 พิจารณาจากกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และปัจจัยการผลิตว่าใครเป็นเจ้าของ (Ownership)

7.2 พิจารณาจากเสรีภาพของผู้บริโภค (Freedom of Choice)

7.3 พิจารณาจากเสรีภาพของหน่วยผลิต (Freedom of Enterprise)

7.4 พิจารณาจากเครื่องมือหรือกลไก (Mechanism) ที่ใช้ตัดสินใจปัญหามูลฐานทางเศรษฐกิจ และแบบแผนกระจายรายได้

8. ประเภทของระบบเศรษฐกิจ

8.1 ระบบเศรษฐกิจแบบดั้งเดิม (Traditional Economy)

8.2 ระบบเศรษฐกิจแบบบังคับหรือวางแผนจากส่วนกลาง (Command Economy of Centrally Planned Economy) หรือสังคมนิยม (Socialism)

8.3 ระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี (Market Economy) หรือทุนนิยม (Capitalism)

8.4 ระบบเศรษฐกิจแบบผสม (Mixed Systems)

8.1 ระบบเศรษฐกิจแบบดั้งเดิม

เป็นระบบดั้งเดิมตามขนบธรรมเนียมประเพณี และความเคยชิน เช่น ลูกที่ทำการผลิตเจริญรอยตามพ่อแม่ รูปแบบการผลิตแม้ว่าเวลาจะผ่านไปหลายปีมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย เทคนิคการผลิตยังคงใช้แบบเดิม หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นระบบเศรษฐกิจที่จะผลิตอะไร ผลิตอย่างไร ผลิตเพื่อใคร แจกจ่ายอย่างไรเป็นไปตาม Tradition ตัวอย่างเช่น ระบบ Feudal ซึ่งแพร่หลายในยุโรปกลางหรือการผลิตในประเทศด้อยพัฒนาหลายประเทศ

8.2 ระบบเศรษฐกิจแบบบังคับหรือวางแผนจากส่วนกลางหรือสังคมนิยม

เป็นระบบเศรษฐกิจตามปกติ รัฐมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและรัฐจะมีอำนาจในการตัดสินใจว่าจะผลิตอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใคร ตัวอย่างที่คล้ายกับระบบนี้ เช่น สหภาพโซเวียตก่อนปฏิรูป ประเทศยุโรปตะวันออก หรือจีนก่อนปฏิรูปช่วง 1990 เป็นต้น

8.3 ระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรีหรือทุนนิยม

เป็นระบบเศรษฐกิจที่เอกชนหน่วยธุรกิจมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและให้เสรีภาพเอกชน หรือหน่วยธุรกิจในการตัดสินใจว่าจะผลิตสินค้าอะไร ผลิตอย่างไร ผลิตเพื่อใคร ซึ่งเป็นไปตามกลไกราคา

8.4 ระบบเศรษฐกิจแบบผสม

ระบบเศรษฐกิจแบบดั้งเดิม แบบวางแผนจากส่วนกลาง แบบตลาดเสรี เป็นลักษณะแบบ Pure Type ซึ่งเหมาะในการศึกษาพื้นฐานหลัก (Basic Principle) แต่ในโลกแห่งความเป็นจริงแล้ว ลักษณะของระบบเศรษฐกิจเป็นแบบผสมทั้งสิ้น เพียงแต่ว่าระดับการใช้เครื่องมืออาจเน้นหนักไปในด้านใดด้านหนึ่งมากกว่ากันเท่านั้น ตัวอย่าง เศรษฐกิจสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส สิงคโปร์ เน้นหนักไปทางตลาดเสรี ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจของจีน เกาหลีเหนือ คิวบา เน้นหนักไปในทางบังคับ

9. องค์ประกอบของระบบเศรษฐกิจ

ในระบบเศรษฐกิจหนึ่งๆ จะประกอบด้วยหน่วยเศรษฐกิจ (Economic Unit) ที่ประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ กันไป โดยหน่วยเศรษฐกิจพื้นฐานประกอบด้วย 2 หน่วย คือ

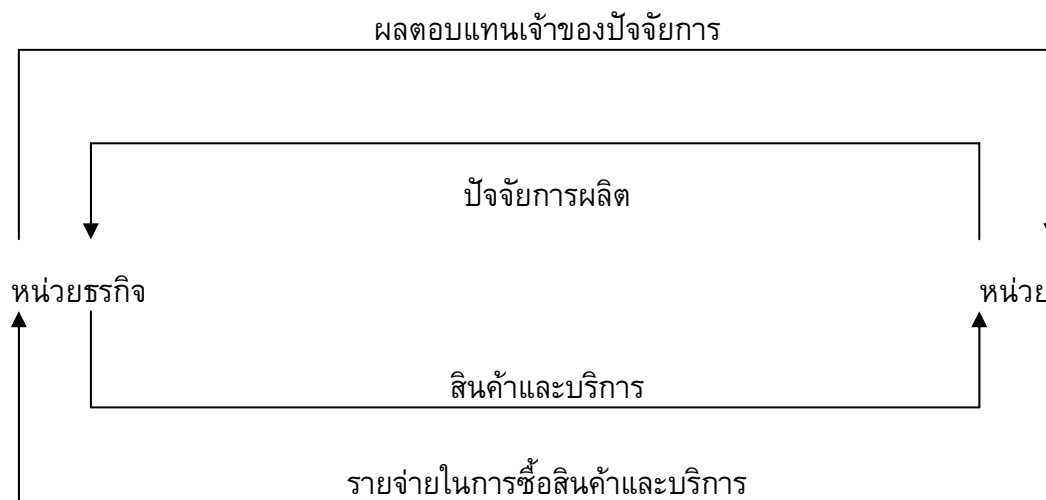
9.1 ครัวเรือน (H o u s e h o l d)

เป็นหน่วยเศรษฐกิจที่ประกอบด้วยบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริโภค (Consumer) และเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต (F a c t o r O w n e r s)

9.2 หน่วยธุรกิจ (B u s i n e s s F i r m s)

เป็นหน่วยเศรษฐกิจที่ประกอบด้วยบุคคลที่ทำหน้าที่รวบรวมปัจจัยการผลิตมาทำการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายให้กับผู้บริโภค

ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเศรษฐกิจทั้งสองสามารถอธิบายด้วยวงจรเศรษฐกิจอย่างง่าย

รูปที่ 1.1 วงจรเศรษฐกิจอย่างง่าย

จากรูป 1.1

- ปัจจัยการผลิต ได้แก่ ทุน ที่ดิน แรงงาน และผู้ประกอบการ
- ผลตอบแทนเจ้าของปัจจัยการผลิต ได้แก่ ดอกเบี้ย ค่าเช่า ค่าจ้าง และกำไร
- หน่วยธุรกิจ ทำการรวบรวมปัจจัยการผลิตมาจากครัวเรือน มาผลิตสินค้าและบริการ แล้วขายให้กับครัวเรือน โดยจ่ายผลตอบแทนเจ้าของปัจจัยการผลิตให้ครัวเรือน เมื่อครัวเรือนได้รับค่าตอบแทนแล้ว ก็นำเงินไปใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการที่หน่วยธุรกิจผลิตได้

แบบฝึกหัดบทที่ 1

ส่วนที่

1

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. เศรษฐศาสตร์ หมายถึง วิชาที่ศึกษาถึง
  - (1) การกระจายสินค้าและบริการเพื่อบำบัดความต้องการของมนุษย์
  - (2) การกระทำต่างๆ ของมนุษย์ในการดำรงชีวิตเพื่อความอยู่ดีกินดี
  - (3) การเลือกใช้ทรัพยากรการผลิตที่มีอยู่อย่างจำกัด
  - (4) การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด
  - (5) ถูกทุกข้อ
2. วิชาเศรษฐศาสตร์เกิดขึ้นจากปัญหาพื้นฐานของมนุษย์ในเรื่องใด
  - (1) ความต้องการที่มีไม่จำกัด
  - (2) ความจำกัดของทรัพยากรการผลิต
  - (3) การจัดสรรการบริโภค
  - (4) ไม่มีข้อใดถูก
  - (5) ถูกทุกข้อ
3. เศรษฐทรัพย์ หมายถึง ทรัพยากร
  - (1) มีอยู่ตามธรรมชาติ บำบัดความต้องการได้ แต่ไม่เสียเงินซื้อ
  - (2) สามารถบำบัดความต้องการได้ การจะได้มาต้องเสียเงินซื้อ
  - (3) ที่มีราคาสูง เช่น เพชร เป็นต้น
  - (4) ที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ
  - (5) ที่รัฐบาลเรียกเก็บภาษีจากประชาชน

4. เศรษฐทรัพย์ คือ สินค้าในข้อใด
- (1) อากาศ
  - (2) แม่น้ำ
  - (3) ป่าไม้
  - (4) ดินบรรจุกุ้ง
  - (5) ปลาในเขื่อน
5. ความขาดแคลนหรือความหายากในทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง ทรัพยากรที่
- (1) มีไม่เพียงพอกับความต้องการ
  - (2) มีอยู่เฉพาะในชนบทห่างไกลความเจริญ
  - (3) เป็นของหายากและราคาแพง
  - (4) ต้องก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้บริโภค
  - (5) ที่เป็นของรัฐบาล เอกชนไม่มีสิทธิในการเป็นเจ้าของ
6. เศรษฐศาสตร์จุลภาค ศึกษาในเรื่องใด
- (1) การค้าระหว่างประเทศ
  - (2) โครงสร้างตลาด
  - (3) รายได้ประชาชาติ
  - (4) นโยบายการเงินการคลัง
  - (5) การจ้างงาน
7. ปัญหามูลฐานทางเศรษฐกิจในระดับจุลภาค คือ
- (1) ปัญหาเงินเฟ้อ
  - (2) ปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด
  - (3) ปัญหาการว่างงาน
  - (4) ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ
  - (5) ปัญหาว่าจะผลิตอะไร อย่างไร เพื่อใคร
8. แนวคิดที่ให้เอกชนมีอิสระในการเลือกประกอบอาชีพ และการบริโภคเป็นแนวคิดของระบบเศรษฐกิจแบบใด
- (1) พานิชย์นิยม
  - (2) ผสม
  - (3) ทุนนิยม
  - (4) สังคมนิยม
  - (5) ถูกทุกข้อ

9. ปัจจุบันประเทศส่วนใหญ่มีระบบเศรษฐกิจแบบใด
- (1) แบบดั้งเดิม (2) ระบบทุนนิยมผสม
 (3) ระบบทุนนิยม (4) ระบบสังคมนิยม
 (5) ระบบพหุชนิยมนิยม
10. ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยใกล้เคียงกับระบบเศรษฐกิจแบบใด
- (1) ทุนนิยม (2) สังคมนิยม
 (3) สังคมนิยมอย่างเข้ม (4) ผสม
 (5) แบบดั้งเดิม
11. ปัจจัยการผลิต หมายถึง
- (1) วัตถุดิบ แรงงาน (2) วัตถุดิบ แรงงาน เครื่องจักร
 (3) ที่ดิน แรงงาน ทุน (4) ผู้ประกอบการ แรงงาน ทุน ที่ดิน
 (5) ทรัพยากรธรรมชาติ
12. ค่าเช่า และดอกเบี้ย คือผลตอบแทนที่ได้รับจากการให้ใช้ปัจจัยชนิดใด
- (1) แรงงาน ที่ดิน (2) ที่ดิน ทุน
 (3) ทุน แรงงาน (4) ทุน ผู้ประกอบการ
 (5) ที่ดิน ผู้ประกอบการ

ส่วนที่

2

ให้ตอบคำถามดังต่อไปนี้

1. ความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ อาจพิจารณาแยกได้ 2 แนวทาง จงอธิบายความหมายของวิชาเศรษฐศาสตร์ ทั้ง 2 แนวทาง พร้อมทั้งเปรียบเทียบแนวคิดด้วยว่า ทั้ง 2 แนวทางเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร
2. จงอธิบายความหมายของคำต่อไปนี้ ในทางเศรษฐศาสตร์
  - ทรัพยากร

- สินค้าและบริการ
  - เศรษฐทรัพย์
  - ความหายากหรือการขาดแคลน
  - การเลือก
  - ต้นทุนค่าเสียโอกาส
3. เศรษฐศาสตร์จุลภาค และเศรษฐศาสตร์มหภาค คือ อะไร มีความแตกต่างกันอย่างไร จงอธิบาย
  4. การสร้างทฤษฎีเศรษฐศาสตร์โดยวิธีอนุมาน (Deductive Method) และอุปมาน (Inductive Method) แตกต่างกันอย่างใด จงอธิบาย
  5. จงอธิบายและเปรียบเทียบวิธี การศึกษาเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์ (Economic Analysis) หรือ Positive Economics) กับเศรษฐศาสตร์นโยบาย (Economic Policy หรือ Normative Economics)
  6. จงบอกถึงปัญหามูลฐานทางเศรษฐกิจทางด้านจุลภาค และทางด้านเศรษฐศาสตร์มหภาค พร้อมทั้งคำอธิบาย
  7. ระบบเศรษฐกิจตลาดเสรีหรือทุนนิยม ระบบเศรษฐกิจแบบบังคับหรือวางแผนจากส่วนกลางหรือสังคมนิยม และระบบเศรษฐกิจแบบผสม มีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร

